

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงระบบที่มีผลกระทบต่ออัตราการดำรงเงินกองทุน
ของธนาคารพาณิชย์ไทย
An Analysis of Systematic Risk Affecting of the Capital Adequacy Ratio of
Thai Commercial Banks

พัฒนชัย เรืองจำเนียร¹ ณฉัตรชพงษ์ แก้วสมพงษ์²
Pattanachai Ruengjumnian¹ Nachatchapong Kaewsompong²

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบจำลองในการวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงระบบที่มีผลกระทบต่ออัตราการดำรงเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อให้ผู้บริหารธนาคารหรือผู้ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายของธนาคารพาณิชย์สามารถประเมินขนาดของผลกระทบของปัจจัยที่เป็นความเสี่ยงเชิงระบบต่อความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ได้

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย ข้อมูลอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และข้อมูลอัตราเงินเฟ้อ ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ธนาคารพาณิชย์ไทยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 แห่ง โดยอ้างอิงจากตามหลักเกณฑ์ธนาคารพาณิชย์ที่มีนัยต่อความเสี่ยงเชิงระบบในประเทศ (Domestic systemically important banks: D-SIBs) ของธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นรายไตรมาส ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 ถึงปีพ.ศ. 2560 ซึ่งมีจำนวนค่าสังเกต 220 ค่าและทำการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลอง Panel Regression Analysis

ผลการศึกษาพบว่า อัตราดอกเบี้ยนโยบาย เป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่ออัตราการดำรงเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ในเชิงลบ แต่อัตราแลกเปลี่ยน ราคาตราสารทุน และอัตราเงินเฟ้อไม่มีนัยสำคัญ

คำสำคัญ : ความเสี่ยงเชิงระบบ เงินกองทุน ธนาคารพาณิชย์

ABSTRACT

The objective of this investigation was to create a model to analyze the systematic risks factors affecting of The Capital Adequacy Ratio of Thai commercial banks in order to enable bank's executives or policy makers to assess the impacts of the risks on the security of commercial banks.

The secondary data were used and collected from the National Statistical Office Thailand and the Bank of Thailand (BOT). The data consisted of interest rates, policies of BOT, exchange rates for Thai baht and US dollar, indices of the Stock Exchange of Thailand, and inflation rates. The sample group was composed of Thai commercial banks listed on the Stock Exchange of Thailand. Five large commercial banks were selected, based on the criteria of domestic systematically important banks (D-SIBs). The data were based on quarters from 2007 to 2017, yielding 220 observation values. The Panel Regression Analysis was used to analyze the data.

The analysis results reveal that the interest rates policies are an significance factor that most affects The Capital Adequacy Ratio of Thai commercial banks, whereas the exchange rates, indices of the Stock Exchange of Thailand and inflation rates have no significant impacts.

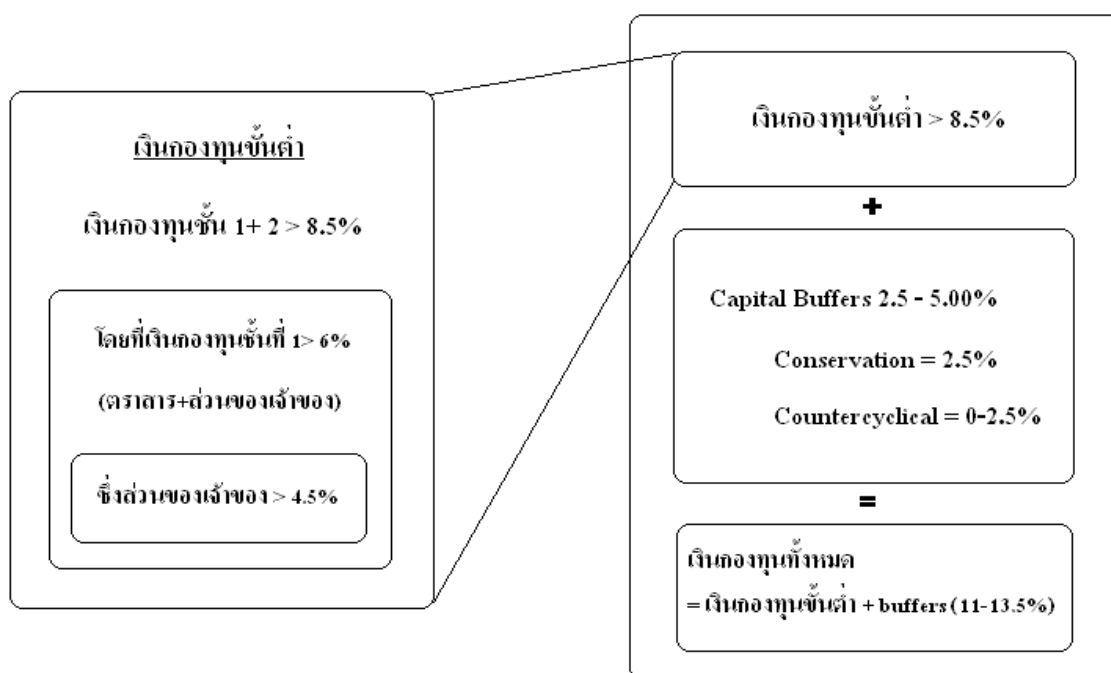
Keywords: Systematic risks/ Capital Adequacy Ratio/ Commercial Banks

ที่มาและความสำคัญ

ในปี พ.ศ.2551 การเกิดวิกฤตการเงินโลกที่ได้รับการขนานนามว่า Hamburger crisis หรือ Subprime crisis ในสหรัฐอเมริกา ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างไปยังระบบการเงินของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ทำให้หน่วยงานกำกับดูแลด้านการเงินเพิ่มความเข้มงวดในการกำกับดูแลสถาบันการเงินมากขึ้นซึ่งเป็นที่มาของการพัฒนาหลักเกณฑ์สากลในการกำกับดูแลระบบการเงิน เพื่อสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในระบบการเงินและสถาบันการเงิน ป้องกันมิให้เกิดวิกฤตทางการเงินซ้ำรอยขึ้นอีกโดยหลักเกณฑ์สากลซึ่งเป็นที่ยอมรับในการกำกับดูแลสถาบันการเงิน เรียกว่า หลักเกณฑ์ Basel ซึ่งธนาคารกลางของแต่ละประเทศจะทยอยทำหลักเกณฑ์นี้มาบังคับใช้ในประเทศของตน เพื่อสร้างเสริมความมั่นคงของระบบการเงิน ทำให้สถาบันการเงินมีระบบการบริหารความเสี่ยงที่มีมาตรฐาน และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้สถาบันการเงินสามารถรองรับความผันผวนในยามเกิดวิกฤตได้

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 เป็นต้นมา แม้ว่าธนาคารต่างๆ จะสามารถปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดภายใต้หลักเกณฑ์ Basel I และ Basel II ได้เป็นอย่างดี แต่การเกิดวิกฤติ Subprime ในปี พ.ศ.2551 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อภาคการเงินทั่วโลก ทำให้หน่วยงานที่กำกับดูแลตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแนวทางกำกับดูแลสถาบันการเงินเพิ่มเติม อันเป็นที่มาของการพัฒนาหลักเกณฑ์ Basel III ซึ่งเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ Basel III ได้เพิ่มข้อกำหนดเรื่องการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน และการรองรับความเสี่ยงอันเกิดจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้หรือปัจจัยอันเกิดจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ รวมถึงปรับปรุงเงื่อนไขการดำรงเงินกองทุนให้สูงขึ้นเพื่อให้สามารถรองรับการขาดทุนได้เพิ่มขึ้น

ดังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยจึงกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ต้องดำรงเงินกองทุนอย่างต่ำในระดับหนึ่ง โดยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย ต้องดำรงเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ Basel III แบ่งเป็น เงินกองทุนชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 ไม่ต่ำกว่า 8.5% ของสินทรัพย์ที่ปรับความเสี่ยงแล้ว และดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่ม (Capital buffers) อีก 2.5%-5.0% (ประกอบด้วย Conservation buffer 2.5%+Countercyclical 0.0-2.5%) ธนาคารจึงต้องดำรงเงินกองทุนทั้งหมดตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยในอัตรา 11.00-13.50%ของสินทรัพย์เพื่อรองรับผลขาดทุนจากความผันผวนของเศรษฐกิจ(ดังปรากฏตามภาพที่ 1) ซึ่งหากธนาคารใดมีเงินกองทุนต่ำกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ จะต้องเพิ่มทุนหรือไม่ก็ต้องลดกิจกรรมเสี่ยง เช่น การปล่อยกู้ และการลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยง เป็นต้น(ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556)



ภาพที่ 1 :อัตราส่วนการดำรงเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ Basel III

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการกำหนดความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจธนาคารอันส่งผลกระทบต่อผลกำไรหรือเงินกองทุนของธนาคาร โดยจำแนกความเสี่ยงออกเป็น 5 ประเภท คือ 1.ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2.ความเสี่ยงด้านเครดิต 3.ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ 4.ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง และ 5. ความเสี่ยงด้านตลาด ซึ่งวัตถุประสงค์ของหลักเกณฑ์ Basel III ให้มีความสำคัญกับความเสี่ยงด้านตลาดหรือความเสี่ยงเชิงระบบของธนาคารพาณิชย์เป็นพิเศษ ดังจะเห็นได้จาก หลักเกณฑ์การเพิ่มการดำรงอัตราเงินกองทุนในส่วน Capital Buffers (2.5%-5.00%) โดยมีหลักการเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับธนาคารพาณิชย์ในยามที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ หรือ ภาวะเศรษฐกิจมีความผันผวนตามวัฏจักรทางเศรษฐกิจ ซึ่งอัตราการดำรงเงินกองทุนในส่วนนี้จะมีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำหนด

ซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงเชิงระบบ (Systematic Risk) หรือ ความเสี่ยงด้านตลาด (Market Risk) ของธนาคารพาณิชย์นั้นตามหลักเกณฑ์ของ Basel III และธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำหนดปัจจัยสำคัญไว้ 3 ประเภท ได้แก่

1. ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย (Interest Rate Risk)
2. ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน (Foreign Exchange Risk)
3. ความเสี่ยงจากราคา (Price Risk)

ความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อทุกธนาคาร ยกที่ธนาคารใดจะหลีกเลี่ยงได้อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยดังกล่าว อาจส่งผลกระทบในทางลบต่อรายได้ และเงินกองทุนของสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ ซึ่งธนาคารพาณิชย์ต้องสามารถระบุความเสี่ยงด้านตลาดที่กำลังเผชิญอยู่ และอาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ โดยทราบว่ามีความเสี่ยงด้านตลาดประเภทใดเป็นสำคัญ และสามารถระบุแหล่งที่มาของความเสี่ยงประเภทดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยซึ่งมีแหล่งที่มาจากหลายๆแหล่ง และการระบุความเสี่ยงควรกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อติดตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และสามารถระบุปัจจัยต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านตลาดทั้งปัจจัยเชิงปริมาณ และปัจจัยเชิงคุณภาพด้วยปัจจัยที่เป็นความเสี่ยงเชิงระบบดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมีมาตรการในการกำกับดูแลสถาบันการเงิน เช่น กำหนดให้ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์วางแนวนโยบายและระเบียบวิธีปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยง, มีการวัด, การประเมิน และติดตามความเสี่ยงที่เหมาะสมรวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ภายใต้หลักการของ Basel III โดยปรับปรุงองค์ประกอบของเงินกองทุนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นและเพียงพอต่อการรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต ซึ่งมาตรการสำคัญที่เพิ่มเติมจากเดิมคือการดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่ม (Capital buffer) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. อัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับผลขาดทุนในภาวะวิกฤต (Conservation buffer) เป็นการกำหนดให้สถาบันการเงินสะสม Common Equity เพิ่มเติมอีกร้อยละ 2.5 ของสินทรัพย์เสี่ยงเพื่อสำรองไว้ล่วงหน้า ซึ่งอาจจะเป็นการระดมทุนในช่วงที่ตลาดมีความพร้อม หรือทำการจัดสรรกำไรที่ได้จากการดำเนินงานแต่ละปีเข้าเป็นเงินกองทุน หากสถาบันการเงินใดไม่สามารถดำรง Common Equity ตามอัตราส่วนที่กำหนดและไม่สามารถระดมทุนเพิ่มเติมได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยเสนอให้มีข้อจำกัดในเรื่องการจ่ายเงินปันผล การซื้อหุ้นคืน การจ่ายโบนัสพนักงาน และการจ่ายผลตอบแทนให้กับตราสารที่นับเป็นเงินกองทุนชั้นที่1 โดยธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ทยอยดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่มอีกมากกว่าร้อยละ 0.625 ในแต่ละปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2559 จนครบตามที่กำหนด ร้อยละ 2.5 ในวันที่ 1 มกราคม 2562

2. อัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับความเสี่ยงเชิงระบบที่อาจเกิดขึ้นในช่วงเศรษฐกิจขาลง (Countercyclical buffer) เป็นการส่งเสริมให้สถาบันการเงินดำรงเงินกองทุนประเภท Common Equity เพิ่มเติมอีกร้อยละ 0 ถึง 2.5 ของสินทรัพย์เสี่ยง ในภาวะที่สินเชื่อมีการขยายตัวมากเกินไป (excessive credit growth) เพื่อลดความรุนแรงของวัฏจักรเศรษฐกิจ โดยการกำหนดขนาดของ buffer

หรือเงินกองทุนที่สถาบันการเงินต้องดำรงเพิ่ม ให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งอัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับความเสี่ยงเชิงระบบที่อาจเกิดขึ้นในช่วงเศรษฐกิจขาลง (Countercyclical buffer) จะมีความแตกต่างจากอัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับผลขาดทุนในภาวะวิกฤต(Conservation buffer) ตรงที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะถูกกำหนดขึ้นเป็นครั้งคราวตามสภาวะทางเศรษฐกิจ และดุลยพินิจของธนาคารแห่งประเทศไทย

การกำหนดเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนเพิ่มเติมในสองลักษณะดังกล่าว มุ่งเน้นให้ธนาคารพาณิชย์มีความระมัดระวังในการทำธุรกรรมที่มีความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น และไม่เพิ่มความผันผวนของวัฏจักรเศรษฐกิจสำหรับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของความเสี่ยงด้านตลาดนี้จากประสบการณ์วิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ทำให้มีการดำรงเงินกองทุนที่มีคุณภาพดีเกินกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำไว้บ้างแล้ว แต่อย่างไรก็ตามธนาคารแห่งประเทศไทยก็ต้องการพิจารณากำหนดระดับเงินกองทุนที่ธนาคารพาณิชย์ควรดำรงให้เพียงพอรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต(ธนาคารแห่งประเทศไทย, หลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับกลุ่มธุรกิจการเงิน, 2560)

หากจะกล่าวถึงเงินกองทุน หรือ ทุน ของธนาคารพาณิชย์ซึ่งหลักเกณฑ์ Basel ให้ความสำคัญนั้น เงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ คือส่วนที่แสดงถึงความแข็งแกร่งในฐานะทางการเงินของธนาคารแห่งนั้น ซึ่งหากธนาคารพาณิชย์มีความสามารถในการบริหารจัดการเงินกองทุนให้เพียงพอและเป็นไปตามเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดก็จะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้กับผู้ฝากเงิน เงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ ทำหน้าที่ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. การที่ธนาคารพาณิชย์มีเงินกองทุนเพียงพอ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนต่อระบบธนาคาร
2. ในกรณีที่รัฐบาลไม่ค้ำประกันเงินฝาก 100% การมีเงินกองทุนพอเพียง เป็นการคุ้มครองผู้ฝากเงินที่มีบัญชีเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ได้ระดับหนึ่ง
3. เงินกองทุนเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ ที่ทำให้ธนาคารเติบโต และสามารถผลิตผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินใหม่ๆ
4. เงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์เป็นกันชนทางการเงิน(Financial Cushion) ให้กับธนาคาร โดยปกป้องธนาคารจากการล้มละลาย สามารถยืดอายุการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือธนาคารพาณิชย์ที่มีเงินกองทุนแข็งแกร่ง เมื่อเกิดปัญหาขาดทุน ธนาคารก็ยังดำรงอยู่ต่อไปได้ ส่วนธนาคารที่มีเงินทุนต่ำ เมื่อเกิดการขาดทุนก็ต้องล้มละลายไป

การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาความเสี่ยงเชิงระบบที่มีผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์ไทยโดยพิจารณาจากอัตราความเปลี่ยนแปลงของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ โดยทำการเก็บข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจ 4 ตัว คือ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย(Policy Rate), อัตราแลกเปลี่ยน(Exchange Rate), ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย(SET Index) และอัตราเงินเฟ้อเป็นรายไตรมาสย้อนหลัง 11 ปี ระยะเวลาการเก็บข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ.2550-2560 รวมถึงงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยจาก

รายงานของผู้สอบบัญชีงบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน และรายงานประจำปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550-2560

ในส่วน of ข้อมูลงานวิจัยฉบับนี้ให้ความสำคัญต่อธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 ธนาคาร ตามหลักเกณฑ์ธนาคารพาณิชย์ที่มีนัยต่อความเสี่ยงเชิงระบบในประเทศ (Domestic systemically important banks: D-SIBs) เป็นหลัก เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ที่อยู่ภายใต้เกณฑ์ D-SIBs ทั้ง 5 ธนาคาร จำเป็นต้องดำรงอัตราเงินกองทุนที่มากกว่าธนาคารอื่นๆ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญเชิงระบบต้องดำรงเงินกองทุน ขั้นที่ 1 เพิ่มจากอัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำอีก 1% ภายในปี 2563 โดยให้ทยอยดำรงเพิ่มขึ้นในอัตรา 0.5% ในปี 2562 และปี 2563 ตามลำดับ รวมทั้งจะต้องปฏิบัติตามมาตรการกำกับดูแลอื่นๆ เพิ่มเติม อาทิเช่น การจัดส่งรายงานที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยงภายใน และมาตรการในการจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อนำมาใช้เป็นเงินกองทุนตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เป็นต้น ซึ่งทั้ง 5 ธนาคารต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขเดียวกัน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560, ราชกิจจานุเบกษา: ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส.16/2560)

ธนาคารพาณิชย์ไทยที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้น มีจำนวน 5 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน), ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน), ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน), ธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน)

ตารางที่ 1.1: ธนาคารพาณิชย์ไทยที่อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ D-SIBs ของธนาคารแห่งประเทศไทย

หน่วย : ล้านบาท

ลำดับ	ธนาคาร	ขนาดของสินทรัพย์รวม(Size)	ส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share)
1	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน)	3,076,310.39	18.19%
2	ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน)	3,024,032.02	17.88%
3	ธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน)	2,900,840.77	17.15%
4	ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน)	2,854,210.01	16.88%
5	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน)	2,088,772.07	12.35%

หมายเหตุ: ข้อมูลจากงบการเงินประจำปี 2560 จาก เว็บไซต์ของ<http://www.sec.or.th>

งานวิจัยชิ้นนี้จึงให้ความสนใจจะศึกษาขนาดของผลกระทบของปัจจัยที่เป็นความเสี่ยงเชิงระบบหรือความเสี่ยงด้านตลาดซึ่งเกิดจากการปรับตัวทางเศรษฐกิจในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2550-2560 เพื่อนำมาผลที่ได้มาใช้เป็นประโยชน์ในการลดความเสี่ยง หรือหาแนวทางป้องกันผลกระทบอันเกิดจากปัจจัยดังกล่าว

เพราะฉะนั้นการศึกษาในครั้งนี้ จึงศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความเสี่ยงเชิงระบบของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยใช้แบบจำลองการถดถอยสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลช่วงเวลา (Panel Regression Analysis)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความเสี่ยงเชิงระบบของธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อให้ผู้บริหารธนาคารหรือผู้ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายของธนาคารพาณิชย์สามารถประเมินขนาดของผลกระทบของปัจจัยที่เป็นความเสี่ยงเชิงระบบต่อความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ได้

5.วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา / วิธีวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการศึกษา

เป็นการศึกษา และวิเคราะห์ขนาดของผลกระทบภายนอก หรือความเสี่ยงเชิงระบบว่าส่งผลต่อการอัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินกองทุนทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ไทย มากน้อยเพียงใด เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการบริหารความเสี่ยง

1.การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วยข้อมูลทุติยภูมิ โดยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารตำราทางวิชาการ และเอกสารของธนาคารแห่งประเทศไทย รวมไปถึงข้อมูลงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ไทยที่เผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไป

2.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มประชากร คือ ธนาคารพาณิชย์ไทยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็น ธนาคารพาณิชย์ 5 แห่ง ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์, ธนาคารกรุงไทย, ธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา โดยอ้างอิงจากหลักเกณฑ์ D-SIBs ของธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นรายไตรมาส ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 ถึงปี พ.ศ.2560 ซึ่งจะมีจำนวนค่าสังเกต 220 ค่า

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ 4 ตัว คือ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย, อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ , ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และอัตราเงินเฟ้อ ว่าส่งผลกระทบต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของการดำรงเงินกองทุนทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ อย่างไร โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Panel Regression Analysis

$$Y_{it} = \alpha_i + \beta_1 I_{it} + \beta_2 EX_{it} + \beta_3 P_{it} + \beta_4 CPI + \varepsilon_i$$

$i = 1, 2, \dots, 5$ และ $t = 1, 2, \dots, 44$

โดยที่ Y_{it} = อัตราการดำรงเงินกองทุนทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์(%)

- I_{it} = อัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย(%)
 Ex_{it} = อัตราความเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ (%)
 P_{it} = อัตราความเปลี่ยนแปลงของดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET ณ สิ้นไตรมาส (%)
 CPI_{it} = อัตราเงินเฟ้อรายไตรมาส (%)
 \mathcal{E}_i = ค่าความคลาดเคลื่อน (Error term)
 i = ธนาคารพาณิชย์ตามหลักเกณฑ์ D-SIBs ของธนาคารแห่งประเทศไทย 5 แห่ง ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์, ธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารกรุงไทย, ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา
 t = ข้อมูลรายไตรมาส ระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2550-2560 จำนวน 44 ไตรมาส

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาปัจจัยทางด้านความเสี่ยงที่เป็นระบบ (Systematic Risk) หรือ ความเสี่ยงด้านตลาด (Market Risk) 4 ปัจจัย คือ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย(Policy Rate), อัตราแลกเปลี่ยน(Exchange Rate), ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย(SET Index) และอัตราเงินเฟ้อเป็นรายไตรมาส ย้อนหลัง 11 ปี มาทำการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ 4 ตัวดังกล่าวว่าส่งผลกระทบต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของการดำรงเงินกองทุนทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ อย่างไร โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Panel Data Analysis ซึ่งมีผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 1.2 ผลการทดสอบ Hausman's Specification Test

Test Summary	Y	
	Chi-Square	Prob.
Cross-Section random	0.0000	1.0000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางที่ 1.3 ผลการวิเคราะห์ Random Effect

ตัวแปรอธิบาย	Random Effect
ค่าคงที่	17.0809 (49.5188)***
I	-0.5248 (-3.7312)***
EX	-0.0200 (-0.4597)
P	-0.0057 (-0.5659)
CPI	-0.0318 (-0.5483)
ค่าสังเกต	220
Adjusted – R ²	0.1026
Hausman’s Specification Test Between Fixed-Effects Model and Random Effects Model Chi (Prob) = 0.0000 (1.0000)	

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: 1.ค่าในวงเล็บคือ t-statistic

2.เครื่องหมาย ***, ** และ * แสดงนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01, 0.05 และ 0.10 ตามลำดับ

จากการทดสอบด้วยวิธี Hausman’s Specification Test (จากตารางที่ 4.1) ให้ค่า Chi-Square Statistics เท่ากับ 0.0000 ซึ่งค่า prob = 1.0000 แสดงว่าตัวแปรที่อยู่นอกเหนือแบบจำลองและตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน แบบจำลอง Random Effects จึงเป็นแบบจำลองที่เหมาะสมกว่าแบบจำลอง Fixed effects ดังนั้นจึงเลือกใช้แบบจำลอง Random Effects ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความเสี่ยงเชิงระบบของธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งข้อมูลจากการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.2 สามารถเขียนเป็นสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม Y และตัวแปรอิสระอื่นๆ ได้ดังนี้

$$Y_{it} = 17.0809 - 0.5248I_{it} - 0.0200EX_{it} - 0.0057P_{it} - 0.0318CPI_{it} + \varepsilon_i$$

โดยผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับอัตราการดำรงเงินกองทุนทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ เมื่ออัตราดอกเบี้ยนโยบายเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้อัตราการดำรงเงินกองทุนทั้งหมดของ

ธนาคารมีส่วนที่ลดลง ร้อยละ 0.5248 แต่ตัวแปรอิสระ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ, อัตราเงินเฟ้อ และอัตราความเปลี่ยนแปลงของดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ไม่มีความสัมพันธ์กับ อัตราการดำรงเงินกองทุนทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ไทย อย่างไรก็ตามค่า Adjusted – R^2 เท่ากับ 0.102557 แสดงว่าตัวแปรอิสระข้างต้นมีอิทธิพลต่อการดำรงเงินกองทุนทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ไทย เพียงร้อยละ 10.2557 ซึ่งที่เหลืออีกร้อยละ 89.7443 เป็นอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่อยู่นอกเหนือการพิจารณา การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงเชิงระบบที่มีผลกระทบต่ออัตราการดำรงเงินกองทุนของ ธนาคารพาณิชย์ไทย ได้ผลว่า

อัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย (Policy Rate) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงข้ามกับอัตราการดำรงเงินกองทุนทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งการเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยส่งผลกระทบต่อรายได้ของธนาคารและ อัตราการดำรงเงินกองทุนของธนาคาร โดยจากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ตัวแปรอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญที่สุดจากตัวแปรที่เป็นความเสี่ยงเชิงระบบทั้ง 4 ตัวแปร ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยอาจส่งผลกระทบต่อรายได้ของธนาคาร เช่น ความเสี่ยงในด้าน Repricing Risk เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากความแตกต่างของระยะเวลาการกำหนดอัตราดอกเบี้ยใหม่ (สำหรับสัญญาที่มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัว) และอายุสัญญา(สำหรับสัญญาที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่) ของสินทรัพย์ หนี้สิน และรายการนอกสมดุล เช่น หากสถาบันการเงินให้สินเชื่อระยะยาว อัตราดอกเบี้ยคงที่โดยมีแหล่งเงินทุนจากเงินฝากระยะสั้น กรณีที่อัตราดอกเบี้ยในตลาดมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นสถาบันการเงินจะมีความเสี่ยงที่รายได้ในอนาคตจะลดลงหากดอกเบี้ยเงินฝากปรับตัวสูงขึ้นในระยะเวลาอันสั้น ขณะที่อัตราดอกเบี้ยของการให้สินเชื่อจะคงที่ไปตลอดอายุสัญญาซึ่งเป็นระยะยาวเป็นต้น ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี

ในขณะที่ ตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Exchange Rate), ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET Index) และอัตราเงินเฟ้อ(Inflation Rate) ไม่มีนัยสำคัญต่ออัตราการดำรงเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ไทย

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงเชิงระบบของธนาคารพาณิชย์ตามเกณฑ์ความเสี่ยงด้านตลาดหรือ ความเสี่ยงที่เป็นระบบของธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งประกอบด้วย ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย, ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน และความเสี่ยงจากราคา โดยศึกษาจากกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 ธนาคารตามหลักเกณฑ์ D-SIBs และใช้การวิเคราะห์แบบ Panel Regression Analysis สามารถสรุปได้ว่า อัตราดอกเบี้ย เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่ออัตราการดำรงเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่อัตราแลกเปลี่ยน และระดับราคา ไม่มีนัยสำคัญต่ออัตราการดำรงเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งอาจเป็นผลมาจากโครงสร้างของสินทรัพย์ หนี้สิน และรายได้ โดยส่วนใหญ่ของ

ธนาคารพาณิชย์มาจากเงินให้สินเชื่อ เงินฝากจากลูกค้าซึ่งคือหนี้สินของธนาคาร และดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม ซึ่งเป็นรายได้หลักของธนาคาร

ข้อมูลจากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายของธนาคารสามารถนำไปปรับใช้ โดยทราบว่าปัจจัยความเสี่ยงเชิงระบบที่ส่งผลกระทบต่ออัตราการดำรงเงินกองทุนมากที่สุด คือ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย ซึ่งผู้บริหารธนาคารสามารถวางแผนการดำรงอัตราเงินกองทุนให้เหมาะสมตามสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น เช่น เมื่อภาวะเศรษฐกิจอยู่ในช่วงดอกเบี้ยขาขึ้น ผู้บริหารธนาคารควรดำรงเงินกองทุนในอัตราที่ใกล้เคียงกับอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด หรือลดการดำรงอัตราเงินกองทุนลงจากเดิม ทั้งนี้เพื่อนำเงินทุนในส่วนดังกล่าวไปลงทุนต่อเพื่อให้เกิดรายได้และผลกำไรสูงสุดกับธนาคาร

ในส่วนของผู้ดำเนินนโยบายการเงินของประเทศ เช่น คณะกรรมการนโยบายการเงิน และธนาคารแห่งประเทศไทย สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางนโยบาย โดยคำนึงถึงผลที่อาจเกิดขึ้นกับธนาคารพาณิชย์เมื่อมีการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยซึ่งส่งผลกระทบในทางลบต่ออัตราการดำรงเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราการดำรงเงินกองทุนที่ต่ำ หรือในอีกแง่มุมหนึ่ง ในอดีตที่ผ่านมาธนาคารพาณิชย์ได้มีการดำรงเงินกองทุนในอัตราที่สูงกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ ดังนั้นการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายจึงสามารถทำได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์มากนัก

สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของงานวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาเฉพาะ 5 ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ในกลุ่ม D-SIBs ตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย และใช้เพียงข้อมูลทุติยภูมิในการศึกษาเท่านั้น ดังนั้นในอนาคต ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นอกจากธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ทั้ง 5 ธนาคารแล้ว ยังมีธนาคารพาณิชย์ขนาดกลาง และขนาดเล็กที่มีกลยุทธ์ในการลดความเสี่ยงที่แตกต่างออกไป และเผชิญกับความเสี่ยงเชิงระบบมากกว่าธนาคารขนาดใหญ่ อันเป็นผลมาจากโครงสร้างของรายได้และต้นทุน รวมไปถึงโครงสร้างของสินทรัพย์ธนาคาร จึงควรทำการศึกษานโยบายธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มดังกล่าวร่วมไปด้วย นอกจากนั้นอาจมีการนำข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลเชิงคุณภาพ มาทำการวิเคราะห์เพิ่มเติม เช่น กลยุทธ์การดำเนินงานของธนาคาร และนโยบายแผนงานประจำปี เพื่อให้สามารถมองเห็นภาพของผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อความเสี่ยงเชิงระบบของธนาคารพาณิชย์ไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กัญญา กุนทีกาญจน์ (2545). *ตำราเศรษฐศาสตร์มหภาควิเคราะห์เชิงใหม่*: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จรินทร์ เทศวานิช (2542). *เงิน ตลาดการเงิน และสถาบันการเงิน* กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

สถาบันพัฒนาบุคลากรธุรกิจหลักทรัพย์ (TSI) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย(2546). *หลักสูตรความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตลาดเงินและตลาดทุน* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: หจก.สุขุมวิท มีเดีย.

ชวินทร์ ลีนะบรรจง(2551). *ทฤษฎีและนโยบายการเงิน* พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธนาคารแห่งประเทศไทย สายกำกับสถาบันการเงิน ฝ่ายตรวจสอบความเสี่ยงและเทคโนโลยี (2546). *คู่มือตรวจสอบความเสี่ยงด้านตลาด* (หน้า V-1 ถึง V-3)

ธนาคารแห่งประเทศไทย(2560). ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่สนส.7/2560 เรื่อง *หลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับกลุ่มธุรกิจการเงิน*

ธนาคารแห่งประเทศไทย สายกำกับสถาบันการเงิน ฝ่ายตรวจสอบความเสี่ยงและเทคโนโลยีสารสนเทศ (2546). *คู่มือตรวจสอบความเสี่ยงสถาบันการเงิน.*

ธนาคารแห่งประเทศไทย(2556). *หลักเกณฑ์การกำกับดูแลตามแนวทาง Basel III .*

ธนาคารแห่งประเทศไทยสายนโยบายสถาบันการเงิน (2554). *Basel III หลักเกณฑ์การกำกับดูแล*

ธนาคารแห่งประเทศไทย(2560). *ราชกิจจานุเบกษา: ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส.16/2560* ลงวันที่ 25 กันยายน 2560

ธนาคารแห่งประเทศไทย ฝ่ายตลาดการเงิน (2554).*เรื่องนำรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน.*

นิสิต พันธมิตร (2555). *เศรษฐศาสตร์การเงินระหว่างประเทศ* พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่: เวียงพิงก์การพิมพ์.

ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์(2553). *เศรษฐมิติ.* คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เพลินพิศ สัตย์สรวง (2554). *เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร* พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภูมิฐาน รังคกุลนวัฒน์ (2552). *เศรษฐมิติเบื้องต้น* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันคุ้มครองเงินฝาก (2556). บทความเรื่อง *เงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์* ความรู้ทางการเงินสำหรับประชาชน,

สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย (2546). *คู่มือการเงินการธนาคารสำหรับนักการธนาคารไทย* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: หจก.เอราวัณการพิมพ์.

กมลพร ตั้งศักดิ์สถิตย์ (2558).*ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจมหภาคและความพร้อมทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ในภูมิภาคอาเซียน.*(การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี).มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.กรุงเทพฯ

พันโท มะรินทร์(2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงกับอัตราแลกเปลี่ยนของไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์* (การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่

ภาณุพัฒน์ เรื่องชัยปราโมทย์ (2558). *ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนที่มีต่อปริมาณการให้สินเชื่อและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย*(การค้นคว้าแบบ

- อิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
กรุงเทพฯ
- นันทพร บำสันเทียะ(2555). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่**
(สารนิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย)มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ. กรุงเทพฯ
เสาวลักษณ์ ด้วงอิน(2555). **ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้จ่ายทางการทหารและการเจริญเติบโตทาง
เศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูลพาแนล**(วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่
- สมรัตน์ กิตติวัฒน์วรกร (2552). **ผลกระทบของ Basel II ต่อเงินกองทุนและการดำเนินงานของธนาคาร
พาณิชย์ : กรณีศึกษาธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กแห่งหนึ่ง**(งานวิจัย เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะ
เศรษฐศาสตร์)มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ
- สิทธิพัฒน์ วิวัฒน์วานิช (2553). **ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเงินที่มีต่อผลตอบแทนของ
หลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**(การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ
- วุฒิชัย รุ่งแจ้ง (2559). **ผลกระทบจากอัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยนที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ในกลุ่ม
ธนาคารพาณิชย์**(การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี).
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ
- อัครพนธ์ วงศ์ไทรโพธิ์ (2556). **ผลกระทบของการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องต่อความสามารถในการทำ
กำไรของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทย**.(งานวิจัย คณะพัฒนาการทางเศรษฐกิจ). สถาบันพัฒนาบริหาร
ศาสตร์.กรุงเทพฯ.
- หทัยรัตน์ อนวัชชกุล(2553). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทย**.(การ
ค้นคว้าแบบอิสระบัณฑิต มหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี).มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
กรุงเทพฯ.